

nerati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(adm-nistracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. -- kr
za pol leta . . . 5 " -- "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hillerjevi ulici
števil. 6.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Avstrija na razpotji.

V Bosni se že borita dva avstrijska elementa: politični in sodnijski uradniki so Hrvatje, kakor to ne more drugače biti, ker nihče v Bosni drugega jezika ne zna; pri pošti in telegrafu pa se boje vraduje v madjarskem jeziku z madjarskimi uradniki.

Nasprotje, ki se tu v malem kaže, vidimo zdaj po celi državi, ne da bi vedeli, katera stranka bo v bližnji bodočnosti zmagala. Da se železnica Sisek-Novji ne sme zidati, kaže nam vsemogočnost madjarsko; nasprotno pa vidimo, kako dogodki silijo državo k činom, ki so madjarski politiki ravno nasprotni. Tako smo šli v Bosno zoper njih (Madjarov) voljo, v Bosni se nismo mogli sprijazniti z begi, ampak prisiljeni smo, vničevati tisti mohamedanski element, s katerim je hotelo madjarstvo zvezo skleniti, da bi z njegovo pomočjo brzalo Jugoslovanstvo.

Toda begi niso pričakovali in niti sanjalo se jim ni, da bi se utegnil krščen narod s Turkom zvezati, da bi tlačil krščenega brata, ker pri mohamedanih je vera vse, narodnost malo ali nič, gjauer mu je gjauer, naj bo Slovan, Nemeč ali Madjar. Ta verski tanatizem mohamedanski je naša sreča. Ako bi tega ne bilo, sprejeli bi bili begi Madjare kot svoje brate, sklenili z njimi zvezo, in Bosna bi ostala prava trdnjava turskomadjarska zoper Slovanstvo, ker le beg in aga imata premoženje in vpliv v Bosni, Madjari pa bi bili skrbeti za to, da bi tudi v prihodnje tako ostalo.

Zdaj pa to ni več lahko mogoče. Begi so se našim ustavili, pokazali so svoj fanatizem, svojo zavratnost, in avstrijska vlada je spoznala, da jim ne sme nikoli prav zaupati. Na nekoga pa mora svoje gospodstvo v Bosni na-

slanjati, in to morajo biti potem Slovani. Tudi je mnogo begov v bojih konec vzelo, z mnogimi se bo moralo trdo ravnati zavoljo vdeležbe pri ustanku; tedaj je moč begov skrhan in zdrobljena.

Vendar Madjari še ne nehajo upati, da se bo konečno vendar njih politika odobrila; zato vedno še opravljajo in sumničijo kristjanske Bošnjake, ter jih dolže nelojalnosti, akoravno se ti v eni vrsti z našimi vojaci zoper Turke bojujejo. Če je madjarski vpliv tako mogočen, kakor se je pokazal pri železnici in Siska v Novi, potem bodo dosegli tudi to, da se bo Bosna begom in agom nazaj izročila, in da bodo ti zavezniki Madjarov vnovič zavihitili bič nad vbogo rajo, ne več v imenu Mohameda, ampak v imenu kulture in civilizacije, v boji zoper „panslavizem.“

Ko bi ne bilo drugih držav, bi se tako početje in strahovanje Madjarom morda posrečilo. Pa pomisliti je treba, da ima izven države še mnogo Slovanov in drugih svobodoljubnih narodov. Kaj bodo ti k temu rekli? Bosenski kristjani imajo krepke prijatelje in pokrovitelje: Črnogorce in Srbe, Bolgare in Ruse. Pa tudi Lahom in Francozom se mora priznati, da so ves čas skristjani simpatizirali zoper Turke, in da bodo tudi sedaj grdo gledali, ako bi res madjarska politika zmagala.

Avstrija bi zabredla s tako politiko v tolike nevarnosti, da ni videti, kako bi se mogla iz njih rešiti. Avstrija stoji tedaj na razpotji: ali slovansko ali madjarsko politiko podpirati, tertium non datur — drugega ni mogoče. — Mislili smo pač, da je z okupacijo (zasedenjem) Bosne uničen madjarski vpliv, in da imajo na Dunaji dovolj moralne moči, skrbeti za blagor, rast in prihodnost države — brez

ozira na madjarski krik in upor. Pa zadeva zastran železnice Sisek-Novji, kjer je dokazana potreba te proge za celo v Bosni stoječo armado, in kjer so jo Madjari znali zaprečiti proti volji vseh drugih narodov, ta dogodba nas napolnuje z žalostnim prepričanjem, da smo po krivdi dunajskih dualistov postali robovi in podložniki oholim Madjarom, koji vse dosežejo, kar jim je drago, in vse zabranijo, kar jim je neljubo.

Kakor ladija brez krmila se ziblje avstrijska politika, Andrassy lavira na vse strani, da bi vstregel tako želji vladarja svojega, kakor rojakom svojim madjarskim. Danes nas goni po morji berlinski, jutri petrogradski, pojutranjem londonski veter. Skušali smo do zdaj na vse strani prav storiti in se nikomur ne zameriti. Pa vzhodno vprašanje zahteva svoje rešitve in primoralo bo tudi Avstrijo, da se izreče za eno ali drugo stran: ali s Turki zoper Slované, ali s Slovani zoper Turke in njihove prijatelje. Za turško prijateljstvo se nam bo težko odločiti, ker smo s Turki ravno v boji in jim jemljemo kos dežele; ako se pa odločimo za slovansko politiko, potem ne vemo, kaj hoče še dalje Madjar na sedežu zunanjega ministerstva, ne vemo kaj hoče protislovanska politika na Českem in Kranjskem, v Črnovicah in Novem Sadu?

Naša notranja politika je povsem od zunanje odvisna; to se bo v kratkem pokazalo. Madjarski vpliv je sicer še močen, skušali bodo obdržati v svoji pesti ministerstvo zunanjih zadev, — in ker se maje Andrassy pod nogami, ponujajo zdaj že Sennyey-a, — pa to jim nič ne bo hasnilo, zgodovina je močnejša od Madjarov, ona vsakega zdrobi, ki se jej ustavlja, in Madjari naj pazijo, da se jim kaj

O inkviziciji.

(Po Hefelu pr. P. Chrysógon M.)

(Dalje.)

IX. Nekoji gredo tako daleč, da inkvizicijo dolže in krivičijo take nečloveške grozovitosti, kakor da bi ona ne bila v pravdi nikdar resnice iskala, ampak zmerom le obsoditev zatočenca, in da se je posluževala vsakoršne zvijače in potuhe, da je bil in da je moral biti obsojen celo najnedolžnejši človek.

1. Llorente meni, da so bili marani in moriski o takih stvareh izpraševani, ki so tako malo krivoverstva sumljive, da jih lahko običeva tudi najboljši pravovernik. Tako govorjenje se zove dolženje, ki ni pošteno niti opravičeno, ker toženca dolže, ali ga izgovarjajo; toda sodnija, ki je resnicoljubna, bode kaznila obojne priče: ene zato, ker krivo pričajo, sodišče pa hoče resnice, a ne obsodbe toženca; druge zato, ker ne more trpeti, da bi laž podjarmila pravico. Kakor druga sodišča, tako je delala tudi inkvizicija, ki je v svojih pravilih l. 1489 v 8. članku zapovedala, da priče, katerim se

krivo pričanje dokaže, morajo biti javno kaznovane. Llorente, ki si je nalogo postavil inkvizicijo obreči in kolikor mogoče grozno naslikati, nas hoče podučiti, da so veljale tiste priče za krive, ki so govorile zatožencu na prid, obrekevalne zatožbe pa, da so kazni od šle. Čudno je, da Llorente tega z nobenim zgleodom ne dokaže, dasi so mu vedno pri rokah. Na drugem kraju pa to svojo trditev sam spodbija, ker pravi, da je Ximenez v neki veliki pravdi premnogo prič, ki so pričale proti zatožencu, zavrgel kot sumljive; l. 1569 pri nekem sevillskem autodafé je dobil neki kriv pričnik ne manj ko 400 hičev in 4 leta na galeje. Od papeža Leona X. pa smo že omenili ukaz, da krive priče morajo kaznovane biti s smrtjo.

3. Pa tudi način zaslisanja, kakor je bilo pri inkviziciji v navadi, jasno govori proti trjenju, kakor da se je iskalo tudi najbolj nedolžnega krivega najti.

a. Zaslisanje se je moralo vršiti po sodnijskem pisarju pričó okrajnega inkvizitorja in dveh duhovnov, ki z inkvizicijo nista bila v

nikakí dotiki, katerima kot skabinoma je bil nalog, da zatoženca varujeta grdega ravnanja in samovolje.

b. Osmi veliki inkvizitor Valdes, katerega Llorente opisuje kot najokrutnejšega, je v svojih pravilih zaukazal, „da z zatožencem se ima ljubeznjivo ravnati; da naj vedno sedi; le kakor dolgo se mu bere zatožba naj stoji.“

c. Prav isti zaukaz veleva inkvizitorjem, naj tožniku tako malo verjamejo kakor tožencu in da naj skrbno pazijo, da že naprej ne bodo stali na katerega strani, ker to bi jih lahko v zmotu privedlo.

d. Članek 23 ukazuje inkvizitorjem, naj puste tožencu, da si iz pravdnikov izbere zagovornika, kateremu naj pod prisego nalože, da bode toženca branil po pravici in po vesti. Ubogim tožencem je plačal zagovornika državni zaklad.

e. A tudi tožnik je moral priseči da ga ne vodi sovraštvo, in največja kazen mu je bila tu in tam zapretna, če obrekuje.

4. Navada je bila, da so se pri inkviziciji zapisniki popravljali. Ta vredba je še sedaj

tacega ne prigodi. Avstrija pa bo nesrečna, ako priklene svojo osodo na osodo tega predrznega, gospodoželjnega, nepravičnega in prevzetnega naroda. Še je čas, in to poslednji čas: hoče li Avstrija svoje dobro, naj se ozira in opira na svoje vedno zveste Slovane, in častna ter lepa bodočnost jej je zagotovljena.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Četrta seja 26. septembra.

Zbora predsednik naznani obseg došlih peticij, ki se razdele med razne odseke. Med njimi je tudi po gosp. Hočevarji podana prošnja mesta krškega, da bi se mestna občina odtrgala od okraja ter bila sama za-se. (Menda bi bil Hočevar rad župan krškega mesta. Op. poročevalca.)

Na mizah poslanskih so sledeča poročila deželnega odbora:

1. O tem, kako je postopati z onimi učitelji, kateri so se po ministerskem ukazu 4. januarja 1877. še šle pozneje v stalno službo vzeli, kadar se jim daje pokojnina;

2. za dovoljenje 29% od občine Velika Dolina sklenjene priklade na direktne davke s tretjinsko priklado vred v davčnih občinah Čatež, Cerina in Globočica za l. 1878 za občinske in posebno za šolske potrebščine;

3. za dovoljenje 50% od občine Radovice sklenjene priklade na direktne davke s tretjinsko priklado vred v davčnih občinah Boldrež, Bojana vas, Krasnivrh, Radovica in Radoše za l. 1878 in 1879;

4. da bi se potrdila, oziroma privolila 33% priklada k vsem neposrednim davkom s tretjinsko priklado vred v krajih na Trato všolanih za l. 1878 in 1879 in 1880.

Vse te predloge dajo raznim odsekom v pretres.

Predsednik da prebrati izročeno mu interpelacijo zavoljo nastave davčnih eksekutorjev (rubilcev), na katero deželni predsednik vitez Kalina odgor obljubi v prihodnji seji, — predlog Vesteneckovcev o premembni več paragrafov šolske postave tako, da se imenovanje učiteljev prenese na okrajne šolske svete itd. v smislu sklepov zadnjega učiteljskega shoda v Ljubljani) — in predlog poslanca gosp. Detelje in narodnih poslancev, naj se deželni zbor potegne za realno gimnazijo v Kranji, ki se ima popustiti. Ta predloga se postavita na dnevni red prihodnje seje, v kateri se ima voliti tudi šolski odsek za pretres Vesteneckovega predloga.

v 19. stoletju pripoznanja vredna, da si je soditev mnogo napredovala in mileji postala. Zapisniki so bili brani precej po zaslišanju v pričujočnosti imenovanih skabinov in pričo toženca, da se prepričajo, je-li res vse tako zapisano, kakor se je govorilo. To se je čez štiri dni v drugo ponovilo, zopet v navzočnosti omenjenih dveh duhovnov, da so se mogle dostaviti one opazke ali izjave, ki so bile prvokrat preslišane, pozabljene ali malo povdarjene in določene. Tožencu še ne 25 let staremu, moral se je dati poseben oskrbnik, izbran izmed najbolj poštenih mestjanov, običajno pa izmed pravdoznancev, ki mu je zaslišanje med pravdo zljajševal.

Llorente se pritožuje, da je ta previdnost dopolnovanja zapisnikov malo koristila, ker so bili ljudje tako tolsto nevedni, da niso znali primerjati svojih izjav z zapisniki. No, taki zagovednosti so zapisniki še dandanes nevarni sicer pa ni zabiti, da prav takim pozabljivim

Poslanec dr. Poklukar poroča v imenu finančnega odseka o predlogu deželnega odbora gledé vstanovitve treh deželnih ustanov po 60 gld. za učence ljubljanske živinozdravilske in podkovne šole. Odseka nemčurska večina ni privolila ustanov (štipendij), ampak le po 60 gld. podpore trem učencem iz dežele Kranjske za leto 1879. Baron Apfaltrern zagovarja kot načelnik tega odseka predlog, poslanec dr. Bleiweis pa se gorko potegne za to šolo, ki je izgledna sosednjim deželam, dokazuje potrebo njeno in povdarja, da še nima uobenh vstanov (štipendij). Zato stavi predlog, naj bi se — če že ne 6 — vsaj 3 ustanove po 60 gld. napravile za učence njene, ki so večidel bolj revnih staršev. Narodnjaki podpirajo ta predlog, zoper kterega se pa oglasi vitez Gariboldi z drugim, namreč, da se za leto 1879 dovoli 180 gld. podpore, katero dá potem deželni odbor trem učencem. Poročevalec dr. Poklukar se strinja s predlogom dr. Bleiweisovim ter ga priporoča — ne sicer v imenu finančnega odseka, ker v tem zavoljo večine nemčurske njegovo mnenje ni obveljalo, pač pa po svojem osobnem prepričanju. — Pri glasovanji so pa nemčurski zastopniki manjšine dežele podrli dr. Bleiweisov predlog in obveljal je predlog viteza Gariboldija.

Vitez Langer vtemeljuje svoj v zadnji seji stavljeni predlog o potrebi tega, da se živinski kugi zabrani pot na Kranjsko po kaki enaki postavi v ogerskih deželah, kakoršne imamo o tem takraj Litave; naj bi toraj deželni zbor obrnil se do ministerstva s prošnjo, da bi provzročilo tako postavo tudi tam. (Dr. Bleiweis je večkrat že enake predloge stavil, bili so tudi v zbornici sprejeti, a vse je bilo brez vspeha, ker od Madjarov se ni dalo nič doseči. Op. poročevalca.)

Na vrsto pridejo razna ustna poročila finančnega odseka; prva vrsta o povišanji plače sekcijškega strežaja v bolnišnici in puščenji miloščine neki učiteljski vdovi in neki udovi deželnega uradnika — se sprejme po nasvetih deželnega odbora. Druga vrsta so razne prošnje družeb v podporo dijakov v Gradcu, na Dunaji, v Kočevji itd., ter prošnje posameznikov. Po predlogu poročevalca dr. Schafferja se jih več odbije, dovoli se le 100 gld. podpore slikarju Šimnu Ogrinu, vodstvu Kočevske gimnazije za podporo revnih dijakov — se ve da! — tudi 100 gld., in društvu v Gradcu za potrebne dijake 50 gld. — Tudi vitez Langer nekaj poroča, kar pa zarad tihega govorjenja pri poročevalski mizi ni razumljivo.

V imenu občinskega odseka poroča grof

na korist sta bila postavljena ona dva duhovna skabina.

Pačenje zapisnikov, katero sovražniki inkvizicije tako povdarjajo, je obstajalo v tem. da so se opustile take stvari, katere bi tožencu ovadile tožnike in priče. Da je bila ta previdnost modra, je gotovo; in kdor količ kaj misli in pozna španjski značaj, ta bode vedel, da se je hotela zabraniti — španjska osveta ali maščevanje.

5. Inkvizitorjem je bilo dalje ostro zaukazano, da skrbno in vestno vse zbirajo, kar bi služilo tožencu v prid; da po dobljenih izvedbah toženca prašajo, če zahteva novih poizvedb in v tem slučaju, ko bi zahteval, se mora za-nj vse storiti, kar je mogoče.

Tako nam Llorente sam podaja orožje v roke in sicer najbolje, da ga napadamo, inkvizicijo pa krivih dolženj opravičujemo; tudi v naslednjem hočemo rabiti njegovo orožje.

(Dalje sledi.)

Thurn. Videti je, da mladi grof ni vaje parlamentaričnih tal, ker je pri tem zmeden, kakor šolarček pri tabli, če ne zna. Pomaga pa mu predsednik vit. Kaltenegger in tako zbornica pritrudi predlogoma deželnega odbora, da se sme v Tržiču letos pobirati za občinske potrebe po 40% priklade na prave (direktne) davke, v občini Kresnici pa po 41%.

Ker so se tri točke morale zavoljo v tem došlih pritožeb odložiti na prihodnjo sejo, se je ta končala, ko je bilo že poldne odzvonilo.

Peta seja je v soboto 28. t. m.

Zbor Štajerski.

V Gradcu 25. septembra (Izv. dopis).

V današnji seji deželnega zbora so bile verifikacije volitev deželnih poslancev na dnevnem redu. Deželni odbor je v svojem tiskanem poročilu deželnemu zboru priporočal, da naj volitve vsih 60 deželnih poslancev za veljavne spozna in potrdi; pa deželni odbor obrača, Spodnjištajarski nemčurji hočejo pa obrniti.

Še včeraj po poludnevu so poslali Nasko, Sorschek in drugi iz Slovenje Bistrici protest zoper potrjenje volitve g. dr. Radaja in g. J. Flucherja češ, da se je pri Slovenjebistriški sodnji tožba zarad prestopa kupovanja in prodavanja volilnih glasov zoper nekatere volilce vložila. Deželni odbor si je moral toraj zadnji trenotek svoje poročilo o tej volitvi predrugačiti in je predlagal, da naj se potrjenje te volitve tako dolgo odloži, dokler da bo sodnijska preiskava končana, in bo pozvedati, če bosta imela g. dr. Radaj in J. Fluher večino glasov, ako bi se morali vsled sodnijske preiskave nekateri glasovi jima odšteti. — G. dr. Dominkuš je temu nasvetu oporekal, in predlagal, naj se te dve volitvi odobrujete, — pa brez vspeha. Tudi zoper volitev g. dr. Šuca še nekateri iz Marenberga, kakor Dietinger, Sonns, oba Vrentschurja, Hodnig, Hirschmann in drugi protest včeraj deželnemu odboru poslali, — češ, da je volitev neveljavna, ker je bojda g. Hauke g. Šucev prijatelj Plešinčnika in Boginata strašil, da bosta morala denarje, ki jih imata iz Slovenjegradske okrajne hranilnice na posodo, nazaj plačati, ako g. dr. Šuca, ki je ravnatelj hranilnice, ne volita. Pristavljeno je še tej pritožbi, da tudi g. Naredi za več takih fakt ali dogodljajev vé. — Deželni odbor je v svojem poročilu rekel: da protest, kar Plešinčnika in Boginata zadeva, nikakor ni opravičen, ker ta dva volilca tako nista g. dr. Šucu, ampak g. Schmittu svoje glasove dala. — Ker pa protest pravi, da g. Naredi v Slovenjemgradci še za več takih dogodljajev ve, toraj se naj sklene, da deželni odbor to reč bolj natanko preišče, da se bo videlo, če ni katerih Šučevih volilcev, ki so na tak način prisiljeni Šucu svoje glasove dali, če se je in kdo ravno iz straha zarad hranilnice glasovanja ali volitve zdržal. Če bi se to dopričalo, bi se glasi takih prisiljenih Šučevih volilcev morali od številke 34, ker je g. Dr. Šuc toliko glasov dobil, odšteti, in znalo bi se pokazati, da nima nadpolovične večine namreč 33 veljavnih glasov, in da toraj ni postavno voljen.

Temu predlogu deželnega odbora se krepko vstavlja nemški konservativec g. dr. Schallhammer, rekši, da je opazka: ker g. Naredi še za več takih dogodljajev vé, prazna kvanta. Ako bi namreč g. Naredi za take dogodljaje vedel, bi bili gotovo tudi onim gospodom, ki so protest zoper to volitev vložili, znani in oni bi jih v svojem protestu nikakor ne bili zamolčali. Da jih pa povedali niso, je dokaz, da g. Naredi takih fakt ne more dopričati. Poklic na g. Naredija nima toraj nobenega

druzega namena kakor da se z nepotrebni preiskovanjem potrjuje volitve g. dr. Šuca zavleče, in da si oni gospodje nekoliko svojo jezo ohladijo čez to, da so pri volitvi propadli; on predlaga tedaj, da se naj volitev potrdi. Ta krepka beseda je tudi na nemške liberalne poslance velik vtis napravila, in videlo se jim je že na očeh, da mislijo volitev potrditi. V tem odločnem trenutku pride g. Lohninger Marenberškim nemčurjem na pomoč in predlaga s samimi komplimenti do g. Šuca, naj se predlog deželnega odbora sprejme, kar se je tudi zgodilo. Vsled tega bo okrajno glavarstvo v Slovenjemgradci moralo preiskovati in morebiti tudi vsakega od onih 34 Šučevih volilcev na protokol zaslišati, če in kateri je iz strahu zaradi hranilnice ali okrajnega odbora g. dr. Šuca svoj glas dal; zaslišani bodo tudi g. Andre Krainer, Šorman, in Podržan, če se niso iz strahu zaradi hranilnice volitve zdržali.

No, hvala Bogu! Kolikor jaz vem, ni nobeden onih 34 Šučevih volilcev ali pa onih treh, ki so se volitve zdržali, v hranilnico kaj dolžen, pa tudi ni znano, da bi se bil kateri z hranilnico strašil. — Sploh pa sta Bogina in Plešičnik pokazala, da bi bil vsak tak strah prazen. — Tudi zoper poslanca Ptujkega mesta in bližnjih trgov je znani Fichna, ravnatelj realne gimnazije, protest vložil, ker ga na sumu imajo, da bo s Slovenci držal. — Pa volitev se je vendar potrdila, kakor dr. Ehmerjeva, ki ga je v hudem volilnem boju mesto Slovenjemgradec volilo. Slovenci so poseben klup ustanovili.

Zbor Tržaški.

Deželni odbor je zboru v obravnavo izročil važni predlog, po katerem naj se tudi v Trstu kakor na Kranjskem in gornjem Avstrijskem itd. odpravi najdenišnica (Findelhaus), ki je na veliko škodo deželnim zakladom ne samo domače ampak tudi sosednih dežel in javni nravi ali morali.

Zbor goriški

je v soboto 21. t. m. obravnaval neke popravke tiste šolske postave, ki vravnjuje razvrstitev in plače ljudskih učiteljev, ktere postave vlada lani ni hotela predložiti cesarju v potrditev. Plače so 400, 500, 600 gld. — Poslanec Kovačič je interpeliral zaradi ceste po Soški dolini. — Predlog o kmetijski šoli se izroči posebnemu odseku, v katerem imajo Slovenci večino, ki so govorili v tej seji veliko in sicer vse po slovenski. — Živahna razprava je bila zastran pridružbe občine Ločniške k okrajni sodnji goriški (pretura urbana) in o ločitvi njeni od sodnije korminske, kamor zdaj Ločenik spada; dr. Tonkli je govoril proti, poslanec Winkler za združbo. Obveljala je združba, kakor je bila nasvetovana od deželnega odbora. Veliko govora je bilo tudi o tistih 6000 gld., ktere je deželni odbor spomladi posodil po toči poškodovanim občinam. Deželni odbor je nasvetoval ta dolg občinam odpustiti, kar je tudi priporočal poslanec Winkler. Faganel in Povše sta popravila ta nasvet. — Konečno so bili rešeni in odobreni nekteri računi in prevdarki.

Česki zbor.

Najvažnejši dogodek je vstop narodnih poslancev v zbor česki. Čehi so gotovo to sklenili po vsestranskem prevdarku ter ravnali v smisli naroda českega. Gospodje pa niso prišli v zbor kot skesani grešniki, dobro omenja „Reform“, ampak so v posebnem pismu slovesno v imenu naroda českega zopet ponavljali vse prejšnje zahteve in proteste. Odločno so rekli, da se le za poskušajo vdeležijo zborovanja, da si pa pridrže iz zboru zopet izstopiti, če bi se prepričali, da je vse njihovo

prizadevanje za spravo zastoj. Vstavoverci ne vedo, kako bi o vstopu Čehov sodili ter se boje za svoje dosedanje gospodstvo; „N. fr. Presse“ se zlasti spodtikuje nad tim, da so Čehi vstopili v zbor ob času, ko vnanja politika služi slovanskim koristim.

Dr. Rieger in poslanci so nasvetovali adresu do cesarja, ktero naj odsek 15 udov pretresa. Višji deželni maršal je obljubil nasvet tisku izročiti in po opravljenem redu obravnavati. — Enak nasvet so stavili narodni poslanci v moravskem zboru.

Razun že omenjenih so bili za deželne glavarje imenovani: Na gornjem Avstrijskem dr. Eigner, namestnik je grof St. Julien; v Šleziji grof Kuenburg, namestnik dr. Dietrich; na Štajarskem Kaiserfeld, namestnik dr. Neupauer; na Solnograškem grof Lamberg (liberalce, dasi je večina zborova konservativna). nam. Benedikt; na Predarelskem grof Belrupt eden izmed dveh liberalcev, ki jih ta zbor ima, za namestnika bil je odločen dr. Gilm, ki se je pa glede omenjenih razmer odpovedal tej časti; najbrže bode moral drugi liberalce postati predsednikov namestnik; v Bukovini Kohanovski, nam. Zurkanovič; na Moravskem baron Widmann, nam. dr. Wenzliczke; na Českem hočejo v nekako zadostenje narodnim poslancem za namestnika višjega deželnega glavarja imenovati bivšega ministra Jirečka.

Iz Bosne.

Zvornik se je 25. t. m. našim hrabrim vojakom vdal. Omenjenega dne prišla je namreč deputacija prebivalcev v Doljno Tuzlo, kjer biva general Szapary s svojim oddelkom, ter ga je prosila, da naj cesarska vojna zasede trdnjavo. Naši vojaki so še tisti dan odrinili proti Zvorniku. Tudi prebivalci iz Petrovca, Novega Sela (Kulin Vakuf) in Bjele so naznanili, da se hočejo podvreči ter našim oddati svoje orožje. Razoroženje v Rogatici je dovršeno, našli so tam mnogo pušk in streljiva.

Poročila iz Carigrada pravijo, da bode sultan vsled vgodnih vspehov vojne avstrijske na bojišči zapovedal brezpogojno (?) podpisati pogodbo ali konvencijo z Avstrijo. Sploh naša vojna veselo napreduje v Bosni in med vojnim ministrom pa generalem Filipovičem se vrši že obravnavo, da bi se 4 divizije do konca oktobra zopet vrnile domu.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 27. septembra.

Česki skupni klup je sklenil, da se pod sedanjim ministerstvom in dokler traja sedanja sistema, državnega zbora Čehi ne vdeležijo.

Madjarom se še zmirom po glavi meša; posebno skrajni levičnjaki zabavljajo čez Andrassyja, čez okupacijo Bosne, čez Tiszo, čez Srbe in Ruse, čez celi svet, kar je suhega in mokrega prostora, ker jim ne ide nobena stvar po volji. Nedavno se je zbralo v Pešti kakih 100 študentov, pod predsedništvom poslanca Helfya, ki je povsod zraven, kjer skušajo svet po madjarskem okusu preurediti, in so grozno protestirali zoper našo zunanjo politiko, ter sklenili, sklicati ljudsk shod, kateri ima madjarsko turkoljubje pred svetom dokazati. — Madjarskim vojakom v Bosni pa je že vse turkoljubje prešlo, in ne morejo dosti ogrditi turških divjakov.

Vnanje države.

Med Rusijo ni Anglijo preti vojska. Emir afganistanski, to je one dežele, ki meji na Indijo, in iz katere se lahko vsak čas pre-

korajčijo in v strahu držijo meje indijske, je častno sprejel ruskega poslanika, angleškega pa je spodil in mu prepovedal uhod v deželo. Nad tem se Angleži strašno srdé in pravijo, da so to same ruske intrige. Pričakovati je, da se bodo hrabri Angleži pomirili, kakor še vselej, kedar je šlo za resnico. — Rusi izpraznujejo one kraje, ki ostanejo po berlinskem miru Turkom.

V Bolgariji se nabirajo vojaki za novo bolgarsko vojsko. — Iz Varne se Turki prav počasi umikajo. Vidi se, da jim je težko zapustiti lepe kraje bolgarske, kjer so prej gospodovali brez strahu in nadzorstva, huje ko gospodar nad svojo živino.

Izvirni dopisi.

Iz Starega trga pri Poljanah 25. septembra. — (G. učitelj Stanonik.) Danes se je poslovil ter odpotoval gospod učitelj Nikolaj Stanonik, ki je v 17 letih v Poljanah sicer marsikaj prijetnega, toda tudi dokaj britkega doživel in skusil posebno zadnja leta. Znana in po časopisih obširno popisana je bila njegova obravnavo pred okrožno sodnijo novomeško, kjer se je toženi moral zagovarjati zato, ker je o času predzadnih volitev za kupčijsko zbornico imel dovolj poguma, da se je davkarskim uradnikom čnomeljskim, ki so prišli rubeči zaostale davke tudi agitiral ter so podpisovali na volilne pole celo take, kojih ni bilo in so že davnej zamrli, naravnost ustavil in tako ravnanje smatral očitno kot nepostavno! To se je pri obširnej obravnavi pred porotniki tudi skazalo. Bil je sicer spoznan za nekrivega, a stalo ga je to mnogo sitnosti, skrbi, potov in denarnih stroškov! Radi enih njemu zlovoljenih in nevošljivih zagrizencev, ki so se mu pa prej hlinili kot prijatelji, moral je popustiti orglanje, ker mu srenja od dveh let in pol zato ni hotla plačati nagrade, ktero bo moral še po sodnijski poti si iskati! Nad vse to pa, da bi se nad njim znosili in ga kolikor mogoče uničili, prizadevali so si, kar so tudi dosegli, da mu je bila konečno vzeta še pošta, za ktero se je ravno on naj več prizadeval, da je prišla v Poljane, dasi jo je nad 12 let natanjčno oskrboval v splošno zadovoljnost občinstva. Toliko neprijetnih udarcev zadelo ga je zapored. A pri vsem tem ostal je g. Nikolaj značajan. Z dobrim in poštenim imenom, kakor je prišel, tudi zapusti Poljane. Spremljajo ga vseh pošteno mislečih srčne želje, naj bi na novi službi bolj mirno, zadovoljno in srečno mogel živeti kot tu v Poljanah zadnje leta.

Gorenjskim Šmartenčanom pa čestitamo, da dobijo tako izvrstnega, poštenega katoliškega učitelja in narodnjaka, pravega gorenjskega korenjaka! Živio dragi Nikolaj po vsem tako čvrst kot do sedaj še mnogaja leta v zdravem in prijetnem gorenjskem zraku! —

Iz Novega mesta. Vabilo na svečanost, katero naredi čitalnica Novomeška za cesarjev god v nedeljo zvečer (ob 1/2 8. uri.) 6. oktobra, ki bo obstala i tombolo s koncertom na korist ženam in deci v Bosno odšlih rezervistov.

Podpisani odbor uljudno vabi, naj bi se častito občinstvo tega dobrodejnega podvzetja vdeležilo po izgledu drugih avstrijskih mest in društev; naj avstrijski patrijotizem nakloni temu dobrodejnemu početju mnogo obiskovalcev. Odbor.

V Slovenjem gradci 25. septembra. K. (O volitvi za deželni zbor.) Ker še niste od nobene strani bolj obširnega poročila o naši volitvi od 12. t. m. dobili, dovolite,

da Vam jaz nekoliko o tej stvari pišem. Od 69 volilcev jih je bilo 65 k volitvi prišlo, in od teh jih je 34 č. g. doktorju Josipu Šucu, 31 pa g. Feliksu Schmittu svoje glase dalo. Tudi g. J. Rak, tržan v Velenji je kandidiral, in č. g. dr. Šuč mu je tudi sam neposredno pred volitvijo na velikem trgu v pričo več prič nagovarjal, da naj le kandidira, ker se je videlo, da g. Schmitt ne more zmagati in ker č. g. dr. Šuc sam ni kandidiral. Pa g. Sredemšek iz Šentila pri Velenji z drugimi volilci je rekel: „To ne gre, Vi g. Doktor sicer ne kandidirate, pa mi Vas kandidiramo; in če propademo, česar se pa, kakor reči stojé, ni bati, znamo tudi premagani domov iti; Vi boste pa že toliko glasov dobili, da Vas ne bo potreba sram biti. — In pri tem je ostalo. Ko je dr. Šuc že 31 glasov imel, smo si bili volilci svoje zmage že zvesti, nekoliko minut še, in zmaga je bila gotova, in vsi volilci so se podali k g. dr. Šucu, da ga kot poslanca pozdravijo. Ne dá se popisati veselje volilcev nad zmago, ker nam je sovražnikov kot listja in trave nasprotovale; od samega veselja so se volilci objemali in drug drugemu k zmagi čestitali. Kot skala so stali razun Velenjske vse druge slavne narodne občine šoštanjškega okraja za svojega narodnega kandidata, od kterege so si zvesti, da zna zagovarjati ravno tako narodne kakor tudi gospodarstvene, politične in verske zadeve svojih volilcev. Niso jih bili kos premotiti ne slavne, ne sovražne besede ne Velenčanov ne Marenberžanov, ker so to za sramotno spoznali, da bi Slovenca, domačina zavrgli in po Nemcu, ki so nam ga zagriznjeni nasprotniki našega ljudstva priporočali, segli. Slava vam! vrlji narodni korenjaki in zvesti katoličani — volilci šoštanjškega okraja. Nismo se motili, ko smo se na Vas zanašali; dá, skala počí in se tudi dob vlomi, a zvestoba šoštanjških volilcev stanovitna ostane!

Pa ravno tako vrolo so se obnašali tudi volilci Slovenjgradčkega okraja razun Podgorskega Rogina ali Gorčana in Razborškega Plešičnika, ki sta edina iz našega okraja g. Schmittu svoje glasove dala. Ko je Plešičnik v volilni dvorani rekel: Jaz volim g. F. Schmitta, mu g. Ostrožnik šaljivo reče: Bog Ti ga žegnaj, in vsi volilci naše stranke so ga omilovali, ker se je izneveril majki Slavi, in nemčurstvu vence plete. — Tudi Vam hrabri možje Slovenjgradčkega okraja slava in čast! — Merili smo svoje moči in se prepričali, da mi smo mi! —

Tudi iz Marenberškega okraja nam je nepričakovano pomoč prišla. G. Eizel, volilec do sedaj vselej narodne šentprimonske občine, se nam je pridružil rekši: Tudi jaz sem Vaš; nočem izdati svoje občine, če ravno so Marenberžani strašno na mene pritiskali. — Pri skupnem obedu v gostilnici g. Haukeja se je zdravica vrstila za zdravico, ki so bile vse polne narodnega in katoliškega duha. — Neki mestjan je bil oskrbel narodno zastavo, ki je takrat prvokrat in sicer iznad Haukejeve hiše v Slovenjgradcu vibrala, g. Petrič iz Starega trga pa jo je dal pozdraviti z nekolikimi poki iz možnarjev. Ko smo bili pri obedu, nas je obiskalo nekoliko volilcev iz Marenberškega okraja, ki bi bili radi svojega poslanca spoznali in zvedeli, v kakem zmislu da namerava za ljudski blagor delati. Ko jim je bil g. dr. Šuc svoj program nekoliko razvil, so nekteri obžalovali, da našega g. kandidata niso pred volitvijo poznali, in so rekli: Če boste res v tem zmislu delali, in če nam Bog še zdravje in življenje da, Vas bodemo čez 6 let tudi mi volili. — Tudi taki možaki so poštenjaki, ker kandidata

ne sodijo po spridenem srcu strastnih agitatorjev, ampak po svojem lastnem prepričanju; če enkrat spoznajo, da zna tudi duhovnik in Slovenec žlahtno srce imeti, ki za blagor ljudstva gorko bije.

Domače novice.

V Ljubljani 28. septembra.

(Posvečevanje poreškega in poljskega škofa) dr. Janeza Glavina se bode vršilo 6. t. m. v Gorici. Posvečevali ga bodo prevzvišeni knez in nadškof Golmajer sami med asistenco škofov iz Ljubljane in Trsta. Boje bode asistiral tudi preč. g. Grasselli, nadškof v Carigradu.

(Zlato mašo) bodo obhajali jutri 29. t. m. v frančiškanski cerkvi ob 9. uri dopoldne v Ljubljani obče znani in jako čislani frančiškan o. Benvenuto Crobath, stalni defenitor, odsluženi gimnazijalni profesor itd. Pridigovali jim bodo veleč. prošt. dr. Jarec. Jutri zjutraj bodo v frančiškanski cerkvi ob 7. uri imeli še drugo nenavadno slovesnost, č. brat Tobija Vernik bode namreč obhajal 50letnico svoje slovesne oblube. — Opravilo na Rožniku se bode obhajalo po navadi.

Razne reči.

— Duhovske spremembe: V Lavantiskih škofiji: Čast. g. Peter Gostenčnik je postal župnik v Ročici in č. g. Jožef Zadavec provizor v Radvanji. — Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Juri Rubin v Žetale; Janez Stanjko k sv. Rupertu v Slov. goricah; Juri Žemavec v Lembah, in Anton Šijanec v Kamco. — Kanonikat in Žetalska fara sta do 29. oktobra t. l. razpisana.

— „Pot v večnost“ imenuje se knjižica, ki je iz nemške dr. Zwergerjeve knjige poslovenjena prišla ravnokar na svitlo v založbi društvene tiskarnice v Gradcu, ter v VIII. poglavjih na 142 straneh obravnava cilj in konec našega pozemeljskega popotovanja, njegove prave, kakor tudi krive vodnike. Knjižica je pisana v jako umljivi domači besedi in je ni treba še posebno priporočati, ker nam je za njeno izvrstnost že dovolj porok ime visokega pisatelja, kneza in škofa sekavskega, milost. gosp. Zwergerja, ki sploh slovi kot eden najboljših in najgorečnejših višjih dušnih pastirjev. Knjižica se dobiva v komisiji knjižarne O. Klerr-ove vdove v

Ljubljani pred škofijo šte. 6 in velja v knjižarni kupljena 36 kr. naravnost po pošti poslana pa 42 kr.

— Celjske razstave predsednik prosi, naj nemudoma naznani vsakdo, ki hoče kaj razstaviti, da ne bode prepozno.

— Predsedništvo družbe duhovnikov v Mariboru prevzel je po premeščenju veleč. g. Modrinjaka začasno kanonik J. Orožen.

— Kamniška národna čitalnica napravi v nedeljo dne 29. t. m. na korist ranjenih slovenskih vojakov veselico s sledečim programom: 1. Uskok, šaloigra v enem dejanji. 2. Loterija. 3. Ples. — Vljudno se vabijo vsi častiti gg. udje k obilnej vdeležbi, ter naj blagovolijo tudi sposobne neude seboj pripeljati. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vstopnina znaša za ude 10 kr., za neude 30.; radodarnosti se ne stavijo meje. Odbor.

— Velika nesreča je zadela 22. t. m. neko ameriansko ladjo v Trstu, na kateri je bilo 2969 sodcev petroleja, in ki se je vnela. Ker zarad silnega viharja ni bilo upanja, da bi ogenj pogasili, vlekli so ladjo na morje ter so s kanoni na njo streljali, da bi se potopila, pa bilo je požara še le čez 43 ur konec, ko je ves petrolej zgorel. Škode je 100.000 gl., ladja je bila zavarovana.

Eksekutivne dražbe.

28. septembra: 2. Lekan iz Rovt, 2. Otoničar iz Cirknice, 2. Škof iz Martinjaka, vsi v Loggatu, 2. Brodnik iz Verbčova, 1. Adamič iz Kompolj, 2. Ponikvar iz Predstruge, 1. Bavdek iz Pleša, vsi v Lašičah. 2. Sušnik iz Ribnice, Tekavec iz Rakitnice, oba v Ribnici. 2. Orlič iz Križevske vasi, 2. Stefanič iz Radovice, oba v Metliki. 3. Rebec iz Rodohe vasi, v Postojni, 1. Kotar iz Velikega bana, 3. Pajer iz Dobravice, 3. Božič iz Bušeče vasi, 2. Frančič iz Stare vasi, vsi v Kostanjevici. 1. Hafner od sv. Duha, 3. Bertonec iz Godešič, oba v Loki, Kette iz Verda, na Vrhniki. 3. Konobel iz Šmihela, v Senožeah. 3. Kanduč iz Stiške vasi v Kranji. 3. Kočar iz Hudega v Kamniku. 1. Štrumbelj iz Tomišlja, 1. Ulbing iz Bresta v Ljubljani.

30. septembra: 3. Lipovec iz Babnega polja, 3. Zabukovec in 3. Vidmar iz Loža, 3. Sterle iz Knježaka, vsi v Ložu. 3. Vavpetič iz Brezovega, 3. Prašnjakar iz Markovega, 3. Gorše z Malega vrha, 3. Čelešnik iz Konja, 3. Ravnikar iz Vačega, 3. Balant z Malega vrha, vsi v Litiji. 2. Piter iz Velesovega, 2. Colner iz Kokrice, oba v Kranji. 2. Skufca iz Brezovega Dola, 1. Stupar iz Sadinje vasi, vsi v Žuženberku. 1. Kunstel iz Zagrada v Mokronogu.

Žitne cene preteklega tedna.

Za tiste, kterim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša $3^{26}/_{100}$ mernikov.

Reči		V Ljubljani		V Novem-mestu		V Kranji		V Sodražici		V Mariboru		V Ptujju		V Ormužu		V Celovcu		V Zagrebu	
		gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice	(hektoliter)	7	15	6	84	7	80	10	43	8	60	8	30	8	90	9	46	8	90
	(mernik)	2	20	2	10	2	60	3	15	2	66	2	57	2	73	2	72	2	73
Reži	(hektoliter)	4	90	4	90	5	20	—	—	6	—	6	—	6	50	5	86	7	—
	(mernik)	1	50	1	50	1	52	—	—	1	88	1	85	2	—	1	80	2	—
Ječmena	(hektoliter)	4	8	4	50	4	60	5	86	6	20	5	—	5	40	6	72	5	20
	(mernik)	1	25	1	32	1	44	1	60	1	90	1	46	1	55	2	7	1	36
Ajde	(hektoliter)	4	90	5	—	4	70	5	76	6	—	6	40	4	17	5	78	6	70
	(mernik)	1	90	1	52	1	78	2	—	1	85	1	97	1	26	1	85	2	6
Prosa	(hektoliter)	5	60	6	—	4	55	5	84	6	—	5	20	7	80	4	48	8	60
	(mernik)	1	70	1	85	1	34	1	60	1	85	1	52	2	40	1	36	2	66
Turšico	(hektoliter)	5	70	6	—	5	85	6	50	5	90	6	—	6	60	5	97	6	40
	(mernik)	1	75	1	85	1	60	2	—	1	52	1	85	2	53	1	84	1	97
Ovsa	(hektoliter)	2	60	3	35	3	25	4	24	3	30	3	30	3	25	3	97	4	—
	(mernik)	—	80	1	—	—	95	1	—	1	—	1	—	1	—	1	21	1	22